

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 „ — „
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	12 frt — kr.
Negyedévre	3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, április 18.

Vándor madarak.

Nem éppen tegnap történt ugyan, de azért még élénk emlékezetünkben van a pozsonyi főispán lemondásának története. Zugott akkor egy pár lap a lemondás elfogadása miatt, de a kormányparti lapok ad oculos demonstrálták, hogy a főispánság bizalmi állás melyhez egyetlen és teljesen elegendő kvalifikáció a kormány bizalma.

Az előbbi kormány az alispánságra is kiakarta terjeszteni ezt a felogást és Ugron János esete nem az egyetlen próbálkozás volt ezen a téren.

Baross ideje is eszünkbe jut. Az az idő mikor belügyminiszter lett s repülő főispánokkal töltötte meg az addig csendes levegőt s ha meg nem rövidítették volna ama napok — bizony kibuktak volna a választottak is, a hivatottakkal együtt.

Ez mind történelmi dolog s arra tanított bennünket, hogy a főispán sereg vándor madár, ki jobb hazába indul, ha hűvösödik az idő.

Ez idő szerint egyetlen egy kibuktatott főispánról sem tudunk, de tudjuk a klikknek ijedt lármáját, melyet különösen Szinyei-Merse főispánért csapnak, akit pedig még el sem csaptak.

Szinte gondolkozóba esik az ember, hogy mi mindent követhetett el az a főispán ur, ha már a törvény, jog, igaz-

ság első hirdetésére ilyen kézzel-lábbal kell védeni?

Uj momentum, ebben a klikk donkizottok szélmalom harczában, hogy ők némely főispánok esetleges elmozdításában, mit idáig pusztá bizalmi kérdésnek mondtak, mint ahogy az is, mint a liberalizmus végpusztulását és a reakció felkerekedését látják.

Tudtunkkal a Széll kormány elég vad liberális programmal lépett hatalomba. Kijelentette az egyházpolitikai harczok sebeinek nyitvatartását, a liberális politika folytatását, a törvény, jog és igazság jelszavai alatt.

Vagy ezek a jelszavak jelentik a reakciót?

A törvény, jog, igazság ellenkezik a liberalizmussal? Ettől kell félni az eddigi liberális alkotásokat?

Több világosságot kérünk attól a bizonyos csoporttól, mert igazán kíváncsiak vagyunk rá, hogy micsoda jelszó alatt és milyen célért küzdenek voltaképen.

Mindenki tudja, hogy a Széll-kormány rendszerváltozást jelent. Nem a politikában ugyan, de a tarthatatlan közviszonyokban. Hogyan lehetne elgondolni rendszerváltozást, ha az eddigi romlott rendszer meleg ágyait szét nem lökik s az abban megbokrosodott dudvát ki nem tépik?

Régen a rendszer szülte az embereket, ma új emberekre van szükség, hogy új rendszert lehessen alkotni, mely megszülte a törvényt, jogot és igazságot.

A nagy harcz különben hamar le fog

lobadni. A klikk igen elasztikus anyagból áll. Fel tud nyulni és össze tud zsugorodni.

A béke harczának idején is átmentek a fogcsattogatásból a mosolygásig s a hirdetett ellenzékbe menés helyett úgy rá tapadtak a kormányra, hogy lerázni sem lehet.

Vagy talán mégis?!

A tegnapi kihallgatás tünik fel ország-szerte, hogy Tisza Kálmán úgy ment ugyan be Széll Kálmánhoz, mint generális, de lefokozva jött vissza.

Ugy látszik Széll erős elhatározásaiban s amit ígért, meg is akarja tenni.

A klikk lármája pedig ne tévesszen meg senkit s néhány testük vérukból való főispán eltávoztása ne gyűjtsön könnyet az érzékeny szemekbe. Nem liberalizmus pusztul, csak elősdi.

Tavaszi jön, azt hisszük kétszeres tavasz. Nem a fecske szál el ilyenkor tölünk, hanem a varjú huzódnak tovább, ki a városokból, el az ember lakta helyekről, mert melegebb idők kezdődnek, az ő birodalmuk pedig a tél.

Egy-egy nagyobb varju hamarabb megérzi az idő változást, kiválik a csapatból és szál messze, tovább. A csapat még nem mozdul egy darabig, hiszi, várja, hogy lesz még zuzmara, vissza jön a hideg s fájoan kiált a siető után kár-kár.

Pedig nekik kár itt maradni. Megváltozott az idő, nem lesz tél újra s csak a varju csapat zugja erre a változásra, hogy kár.

P—j.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Áprilisi tréfa.

(Katonai-történet.)

Fred után: Idem.

Békés egyhangúságban teltek napjaink a kisdéd garnizonban. Sok ezer tengeri mértföld választotta el a mi szigorú ezredparancsnokunkat attól a kis városkától, melynek falai közt zászlóaljunk a messze délvidek idylljeit élvezte. Korán beköszöntöttek a meleg tavaszi napok és csakhamar fogalmat nyertünk arról a *dolce-farniente*-ről, melynek a városka lakói magukat engedték. Egyébként a velük való érintkezésünk igen ritka volt. A jobb körök az olasz nyelvet beszélték, nekünk pedig sokkal kevesebb volt az időnk, hogysem ezt a nyelvet megtanulhattuk volna.

A farsang meglehetősen unalmasan telt el és nem egy sóhaj rebent el a levegőben, mely az J-ben visszamaradt szép hölgyeket illeti. A fiatalabb és alattunk szolgáló nemzedék azonban egy csepp kedvet sem mutatott ahhoz, hogy azt a három esztendő, melyet előrelátólag ezen városkában kellett eltöltenünk, csupa siralmak és sóhajtások között élje át.

»Anderes Städtchen, anderes Mädchen.« Más városban más leányka. Ez a katonai közmondás itt is bebizonyosodott, másrészt meg nagyon megérdemelte a fáradságot ezeknek a tüzes bogárszemű leányoknak a szíve közepébe fészkelődni. Bárha itt-ott némi gyűlölet csillogott is

ki e lánysemekből, a szakértő gavallér mégis ki tudta belőlük olvasni azt, hogy ezt az osztrák gyűlöletet nem lesz valami tulságosan nehéz egy más ellentétes érzelmmé átváltoztatni.

Legalább ilyenféle megjegyzéseket kockáztatott néha napján R. hadnagy és az ő nálánál kevéssel idősebb kebelbarátja K. főhadnagy is. Zászlóaljunk Don Juan-ja volt e két tiszt. Bennünket már J-ben bámulatba ejtettek merész kalandjaikkal. Akkor, amikor mi rezignáltan ültünk a helyeinken a kávéházban, mert egyetlen női lényt sem tudtunk a városkában fölfedezni, a kinek a házasság veszedelme nélkül a szelét csaphattuk volna, a javíthatatlan két kópének akkor is mindig volt valami titkosatos a viselkedésében, mely ezt látszott felénk suttogni: »Oh ti escašik, miért vagytok olyan ügyetlenek?«

Nem volt ritka eset, az igaz, hogy a derék szeladonokat Hány János füllentéseken is rajta csíptük, ezzel szemben azonban tiszta tény és valóság, hogy midőn J-től bucsut vettünk és a pályaházhoz rukkoltunk, hogy felüljünk s déli tájak felé robogó gőzkocsiban nem egy szép kis leánynak megeredt az ablakokban a szeme könnye a tőlük elszakadt K. és R. bajtársaink után. — Még most is, hónapokkal a válás után egyre érkeznek a postán utánuk bizonyos ékes írási illatos levelecskék, melyeket ha a szárnysegéd asztal felett a tiszték között kapós vászra fűzve gyanánt szétosztogat, barátaink örömtől kigyuladt szemekkel, diszkrétan csusztatnak be a zsebeikbe.

B-be érkezésünk óta ismételtelen tett már kísérletet e két bajtársunk arra, hogy az ő

ellentállhatatlan varázsát a nőknél kipróbálja, de a mint ezt megjegyzéseiből kivehettük — minden eredmény nélkül. Így telt el a tél B-ben, olyan házak, melyekben viziteltünk lehetett volna, nem voltak. Az érdekes ismerkedések kötésére annyira alkalmas, megengedett érintkezési pontok hiányában a fiatalok egyetlen meg nem engedett eszközt sem szalasztottak el, hogy a szíveikben tátongó űrt kitölthessék.

K. és R. úgy mint J-ben, itt is közös lakást tartottak. A bejáratot, mely a lakáshoz vezetett, egy néma portióre takarta el, mely oly művészi elrendezéssel bírt, hogy egyetlen lépéssel K. vagy R. szobájához lehet férközni anélkül, hogy a lakók észrevehették volna, hogy e családi tűzhely küszöbét valaki átlépte. A cerberus ezen furfangosan kiesztelt külső teremnek kettejük közös szolgája volt, kinek már J-ben elég alkalma volt a szakmájabeli jártasságot megszerelni. Álnok szívé ficszó volt ez a szolgáló, urai azonban minden botlása mellett is megtartották őt a maguk szolgálatában, mert meszeszerű ügyességet tudott kifejteni a nagy nyilvánosság elé nem való levelek szállításában, a kisebb titkok tekintetében pedig, melyek figyelmét el nem kerülték, néma volt, mint a sir.

Farsang második napján mi tiszték megjelentünk a confetti-dobáláson. Mig azonban nekünk ismerősök hiányában csakhamar elment a kedvünk a mulatságtól, addig tanui lehetünk annak a látványnak, hogy bajtársaink sűrű golyózápokban állanak és élénk ostromnak vannak kitéve, melyet a jelenlevő szép nem folytat nagy hévvel ellenük.

A kolozsvári szuperintendens választás.

Kolozsvár, ápr. 18. (Saját tudósítónktól). Ma délelőtt 10 órakor nyílt meg a református egyházkerület rendkívüli közgyűlése a reform. theologiai intézet nagytermében, melyet a közönség zsufolásig megtöltött. Az elnöki széklet Bánffy Dezső báró foglalta el, körülötte az emelvényen a főgondnokok ültek. A közgyűlést *Bartók György dr.* szuperintendens-helyettes nyitotta meg nagyhatású imával, melyben megemlékezett *Szász Domokos* szuperintendensről. Ezután Bánffy Dezső igen meleg hangon szólt a meghalt szuperintendensről, akinek érdemei méltánylása — ugymond — nem most és nem ide tartozik; erre külön alkalom lesz; mégis legmélyebb sajnálatának és fájdalomának ad kifejezést. Reméli, hogy a választó közgyűlés bölcsesége olyan egyént választ, aki körültekintéssel, nyugodt bölcseséggel folytatva a munkát, mindenestre pedig biztosítva a már meglévő alkotásokat. (Zajos helyeslés. Éljenzés.) Megnyitja a közgyűlést. Ezután felolvasták a névsort. Elnök konstatálja, hogy a közgyűlés határozat. Majd föleskették *Kiss* új egyházmegyei jegyzőt.

Miután a szuperintendenst gyakorlat szerint nem külön szavazatszedő bizottság útján, hanem a közgyűlés szeme előtt történő szavazással választják, kéri elnök a közgyűlést, engedje meg, hogy egészen ragaszkodjék a tizenégy év előtti történet püspökválasztás formalitásaihoz. (Zajos helyeslés.) A szavazás ellenőrzésére fölkeri *Váró Ferencz, Sándor József és Reltegi Ferencz* tagokat. Jelzi, hogy a választáshoz általános többség kell és hogy a választásnál általános többség első szavazásnál el nem érhető s a két legtöbb szavazatot nyert jelölt között új szavazást rendel el.

Ezután megkezdődik a szavazás nyílt gyűlésen.

Kolozsvár, április 18. (Saját tud. táv.) A választás eredménye a következő: Az első szavazásnál *Bartók 122, Szász Gerő 87 és Bartha 52* szavazatot kapott. Minthogy abszolút többséget egyik sem kapott, ennélfogva *Bartók és Szász Gerő* között a szavazás újra ment és ekkor *Bartók* választatott meg 145 szavazattal szuperintendenssé *Szász Gerő* 110 szavazatával szemben.

Az előléptetések január elsejétől számitandók. A tisztviselők körében nagy örömet fog okozni a képviselőházban benyújtott költségvetési törvényjavaslat 7. §-ának ama rendelkezése, hogy a kormány azokra az állásokra, amelyek az arányosabb megosztás végett rendszeresítették, a fokozatos előléptetéseket az 1899-ik év január 1-től számitandó hatálylyal foganatosithassa és a magasabb fizetéseket is pótlólag attól az időtől számitva folyósithassa.

Kuriai bíraskodás. A pártközi béke eredményeként a kuriai bíraskodás ismét napirendre került és a róla szóló javaslat néhány hét múlva törvény is lesz. A sajtóban most a tizenkettedik órában vita indult meg a kuriai választási bíraskodás tárgyában és vannak sokan, a kik a mellett kardoskodnak, hogy hagyják meg a *választási bizottságot a parlamentti bizottságok kezében, mert különben csorba esik a képviselőház függetlenségén.* Ez az elvenetés egyszerűen nem áll, mert a kuria nem a Ház és nem a képviselők fölött, hanem a választások illetőleg a választók tényei felett fog itélni és ehhez a kuria elég független bíróság, noha tagjait a király nevezi ki. Hajdan maga a parlament volt a legfelsőbb bíróság és itélt peres ügyekben is; ha ezt a hatáskört lehetett a kuriára átruházni, itélkezhetik a választások felett is, a mint minden előzetes választási ügyben tényleg ma is itél és a mint a választási névsort most is végleg állapítja meg. Az egész világon, még a republikánusok is az államfő nevezi ki a bírakat, de azért sehol sem vonják kétségbe a bírói függetlenséget. De ezektől eltekintve, azért is indikált a bírói fórum, mert lehetséges népképviselési alapon olyan Ház, melynek egyetlen jogász tagja sincs és az ilyen Ház nem igen itélhetne sokszor nagy jogi tudást feltételező kérdésekben. Hogy a kuria bíraskodás volna az ideál, azt éppenséggel nem állítja senki, de közelebb áll hozzá, mint a pártszellem által influált parlamentti bíraskodás. Utóvégre lehetne jobbat is találni, ilyen pl. a Grecsák-féle indítvány, mely a kuria, a közgazgatási bizottság és a Ház tagjaiból ad hoc vegyes bíróságot akar alakítani, hogy mentesítse a kuriát az u. n. politikai befolyástól. Ezt a javaslatot most is ellehetne fogadni, mert

ezzel a törvényjavaslat készleteiben semmit sem változnék, céljának teljesen megfelelne és kiegyenlitené a felmerült ellentétes nézeteket. A mondottak szerint azonban éppenséggel nem lesz baj, ha a javaslat megmarad mai formájában, a mi valószínű is, hogy úgy lesz.

ORZSAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, ápril 17.

A képviselőház ma Dániel Gábor elnöklété alatt rövid ülést tartott, mely 11 órakor kezdődött és már jóval 12 óra előtt véget ért. Az ülés mindazonáltal szokatlanul látogatott volt, mert mára volt kitűzve a házszabályrevízió bizottság megválasztása.

Az ülés elején a harmadszori olvasásban elfogadták a tegnapi letárgyalt négy törvényjavaslatot a washingtoni egyetemes posta-szerződés becikkelyezéséről, a kovácsháza-csabai helyiérdekű vasut engedélyezéséről, a haági nemzetközi egyezmény becikkelyezéséről és a katonai iskolák építkezésére szükséges póthitel engedélyezéséről.

Aztán következett a választás, amely titkos volt. A hivatalos lista a következő képviselők neveit tartalmazza.

Gróf Andrássy Gyula, gróf Apponyi Albert, Berzeviczy Albert, gróf Csáky Albin, Gájári Ödön, Györy Elek, Gyurkovics György, Hentaller Lajos, Horánszky Nándor, Kossuth Ferencz, Mezei Mór, Molnár János, Polónyi Géza, Radó Kálmán, Radocza János, Rohonyi Gyula, Szentiványi Árpád, Szilágyi Dezső, Thaly Kálmán, gróf Tisza István, Tóth János.

A választás eredményét csak holnap fogják kihirdetni. A holnapi ülés napirendje egy pár vicinális törvényjavaslaton kívül, az appropriációról szóló törvényjavaslat van kitűzve.

Még egyszer a nagyváradai selyemgyár.

Tegnapi cikkünkre és a közölt levelekre válaszképpen az alábbi cikket vettük *Sarkadi Lajos* urtól, a keresk. és iparkamara érdemes titkárától. Adjuk egész terjedelmében azon megjegyzéssel, hogy magunk is olvastuk *Bezerédj* titkáranak levelét, melyben azt írja, hogy küldi a polgármesterhez és *Sarkadi* urhoz intézett levelek másolatát. A tévedés tehát nem *Rátkay* részéről történt. Különben nem az a lényeges, hogy kihez írta a kérdéses levelet *Bezerédj* ur,

A hölgyeknek ez ütközet hevében elejtett egyes szavai, felkiáltásai annak tudatára ébresztett bennünket, hogy az az eredménye, hogy a nők már erősen foglalkoztak velük. *Che beluono quel bionda! No, il nero mi piace piu!* Hangzott el ajkairól és újabb konfetti eső zúdult a mi barátaink fejére, a kik a legelőkelőbb módon virágokkal állottak bosszút a támadókön és szemmel láthatóan nagy sikerrel alkalmazták ellenök a *belle marettime* és *chebei vechi* s több efféle bók töredékeket.

Ránk nézve ez a farsang másodnap nagy effektus türethetlenné vált. Valósággal elárasztott a két hős bennünket a czélzásokkal és az olyan történetkével, melyekben szemernyi volt az igazság, a jó része meg csupa koholmány. A felfuvalkodás és elbizakodás arra vitte őket, hogy tulzott szinben tüntessék fel előttünk az ő bő tapasztalataikat és nagy jártasságukat, a mivel már J-ben is annyiszor maguk ellen lázítottak bennünket.

Rosszat esküdtünk tehát a két jómadár ellen.

Bizonyos idő óta feltűnt nekünk, hogy K. és R. ellentétben eddigi csapodárságukkal itt B-ben folyton csak egy és ugyanazon hölgyet keresik fel rokonszenvével.

A Via Roncone-n állt Moretti atyusnak a rövid áru üzlete. Harisnyák és gyermekingecskék között trónolt királyné módjára *Angela* a déli széplányok tyussa. Bevégződven a napi munka *Signorina Angela* esténként vette csipke-

kendőjét és a *Stradone* (sétatér) felé tartott. Ott már együtt találta az ő barátnőit, kikkel számtalanszor végig sétált a korzón míg végre leszakadt az alkony és az estharang. B. város szépeit vacsorára hivta.

Angelára gyakran ráterelődik a beszélgetés az asztalnál. Mindnyájan magasztalták az ő szépségét s csipkedték hozzáférhetlenségét. K. és R. kétségbevonták ezen utóbbi. Megjegyzéseik elárulták, hogy már itt is nagyban dolgoznak a jég megtörésén. Mi azonban megtudtuk, hogy a szép *Angela* már félig-meddig odaigért a kezét valakinek és pedig *Del spirito Santo* (Szent-lélek)-hez címzett gyógyszerár derék segédjének, ki honfitársa volt neki és ha néha legezze mögöl rá is tekintett a mi hőseinkre, ezt csak azért cselekedte, mert nagyon mulattatta őt ezeknek szerelni epekedése. Elérkezett a bosszúállás pillanata.

Egy szép márczius végi napon két kicsiny rózsaszínű levelet hozott a postás a mi ifjainknak. *Károly*, az inas vette át azokat olyan időben, mikor az urak gyakorlótéren voltak. Az egyik levelet az egyik, a másikat a másik asztalra tette s feszült kíváncsisággal várta a történetadókat.

A két fiatal tiszt csupa porosan érkezett haza a gyakorlótérrel, rögtön lakására tért és hozzálátott az öltözködéshez, hogy még ebéd előtt kimenjen a *Stradone*-ra, hol B. város szépeivel találkozni lehetett s a honnan közösen szoktak ebédre menni.

Az ebédnél mind a két bajtársunkon bizonyos izgatottság, szórakozottság volt észlelhető. Mäskor be nem állt a kereplőjük ha a nőkre került a beszélgetés sora, ma egyáltalán nem lehetett őket szóra bírni. Midőn pedig evésükben borulni kezdett az idő odakint, mind a ketten aggódva tekintettek ki az ablakon.

Mi nagy elégedettséggel szemléltük ezeket a gyanus jeleket. »Még a viharok ura is a mi pártunkon van.« sugta oda nekem a szomszédom.

Délután nagy gonddal végezte kiki a maga toilettjét. *Károly* nem győzött egyik szobából a másikba futkosni, annyiféle parancsot kapott a két uraságtól. Végre elkészült K. magával és átment R.-hez, ki még javában működött a maga csinosításán.

— Ejnye, micsoda rettenetes előkészületeket csapsz te ma? kérdé tőle K. munkába találva őt?

— Fo... fontos vizitem van a kapitányomnál. A felesége már rég felszólított, menjek el egyszer hozzájuk vacsorára. Nagyon sajnálom, de nem tarthatok ma veled a napi sétában.

— Ugy? No ez épen jó! Én is csak azért jöttem, hogy tudassam veled, hogy ma estére én is eligérkeztem valahova. Válaszolt K. látólag megkönnyebbülten.

— Aha, tudom már! Megint van egy kis ügyed. No gratulálok, inceskedett vele R.

— Szó sincs róla. Egy igen terhes és ké-

hanem hogy mit irt. Amit pedig irt, az — sajátos, nem valami reménykeltő:

Tekintetes Szerkesztő Ur!

A szerkesztésében megjelenő *Tiszántul* 88. számában *A nagyvárad* „selyemgyár” cz. vezércikkére engedelmével a következő megjegyzéseket teszem:

Nem volt *Rátkay* József urnak semmi aggodalomra oka, mert

1. a *selyemszövőgyár* ügye mai stádiumában is még a vállalkozó részéről a város-hoz intézett egyoldalú ajánlat;

2. az ügy tárgyalására egybehívott értekezlet dr. *Bulyovszky* József polgármestert éppen azzal bízta meg, hogy az ajánlat feltételeinek értékét megállapítva, a gyárból a városra háromolható előnyök konstatálása után tájékoztasson azon áldozatok értékéről, mely a városra a gyár létesítése esetén hármodna;

3. csak a most említett körülmények teljes megvilágítása után kerülhet az ügy érdemleges tárgyalás alá és így *Rátkay* József uron kívül a határozathozatalra hivatott polgárok is mérlegelni fogják, vajjon a konstatált körülmények között érdekében áll-e Nagyvárad városának a megállapítandó feltételeket elfogadni, vagy az ajánlatot visszautasítani.

Mindezek után rátérek arra, ami engemet a fentiek és alábbiak elmondására ösztönözött.

Felülállónak érzem és tudom magamat azon, hogy *Rátkay* József ur aggodalmában kifejezésre jutott szerintem meg a vállalkozóval szemben is alaptalan gyanúsítás reám is vonatkozhatónak lenne és így jelen nyilatkozatomnak más célja nincsen és nem lehet, mint konstatálni azt, hogy a polgármesterhez *intézettnek állított és lekötött levél nem intézettel a polgármesterhez, mert azt szőről-szóra Tuszkayhoz intézte Bezerédj Pál*, amit kétségen kívül helyez az a körülmény, hogy mint illetet küldte be nekem Bezerédj Pál, a selyemtenyészési hivatal főnöke.

Föl kell még itt emlegetnem, hogy én Bezerédj Pál ur tegnap lekötött s hozzám intézett levelének vétele után azonnal válaszoltam. Ime válaszom egész terjedelmében:

Nagyságos *Bezerédj* Pál urnak, a földmívelési m. kir. miniszternek a selyemtenyészés emelése céljából kiküldött meghatalmazottja.

Szegszárd.

Hozzám intézett szives soraira sietek a következőkben válaszolni:

A *sabadság* közlése lényegében visszaadta azt, amit én Nagyságod helytelenül közölt nevével kapcsolatban mondtam, t. i. hogy a földmívelési miniszteriumban az érdekelt vállalkozó részvétele mellett tartott értekezleten Nagyságod irányította volna a vállalkozó figyelmét Nagyságodra s így tár-

gyalt az, nem mint a közlés mondja, először Nagyváradal, de Nagyváradal is.

Ezt az információt pedig Tuszkay urtól Budapesten való találkozásom alkalmával nyertem. A Tuszkay urhoz Nagyságod által intézett és másolatilag nekem beküldött levélből most már világosan látom, hogy az ő információja nem felel meg a tényeknek, én azonban minden esetre bona fide hivatkoztam arra, mintha Nagyságod Nagyváradot is figyelmébe ajánlotta volna. Különbösen is szavaimnak értelme oda irányult, amit Nagyságod is szíves konstatálni, hogy a selyemtenyészés és szederfa tenyésztésre Nagyváradot nagyon alkalmasnak tartja és tettem ilyen kijelentést Tuszkay ur információja alapján azon okból, mert Tuszkay ur előtem oda nyilatkozott, hogy a selyemszövő gyár létesítése esetén a Schuh cég csakhamar egy selyemfonó gyár létesítését is czélba vette.

Nem volt azonban és nem is lehetett Nagyságodra való hivatkozásomnak czélja az, hogy ezáltal a vállalkozó czégnak akár erkölcsi, akár anyagi megbízhatóság szempontjából Nagyságodban hátrédet szerezve, annak felelősségét vétezzem és az igazsághoz hiven konstatálnom kell, hogy Tuszkay ur sem ilyen czélzattal hivatkozott, amint most már látom, a tényállásnak meg nem felelően, a földmívelésügyi miniszteriumban Nagyságod részvételevel tartott értekezletre.

Nagyságod becses felvilágosításait hálával és köszönettel fogadom, annyival is inkább, mert a szóban forgó kérdés eldöntésénél nem egy szempontból juttatott becses adatok birtokába, melyeket városunk érdekében kegyes engedelmével felhasználni szándékozom.

Nagyvárad, 1899. ápril 15.

Hazafiu tisztelettel

Dr. Sarkadi Lajos,
titkár.

A most közölt válasz megírása után azonnal dr. *Bulyovszky* József polgármester urhoz mentem, a kinek *Bezerédj* levelét melléklétével együtt megfelelő felhasználás czéljából átadtam egyben közöltem vele válaszum tartalmát is.

Ez a tényállás. Hogy ilyen tényállás mellett honnan veszi akár a *tek. szerkesztőség*, akár *Rátkay József ur az alapot arra, hogy magánérdekek istapolására akarják felhasználni Nagyváradot és hogy magán érdekek kielégítésére akarják felhasználni Nagyvárad hatóságát*, igazán talány előttem, mert sem a *Bezerédj* Pálnak hozzám intézett leveléből, sem ennek melléklétéül szolgáló Tuszkayhoz intézett levelének tartalmából más ki nem tetszik és belőle még rossz akarattal sem olvasható ki más, mint az, hogy *Bezerédj* Pál ur egy selyemszövő gyár felállítását a gyárosok eddigi szokásai alapján csak Budapest vagy Bécs kö-

zelében tartotta lehetőknek és hogy az, a mire nézve *Bezerédj* tekintélyére hivatkoztam, való, a mit ő maga is hangsúlyoz hozzám intézett levelében

Lehet, hogy *Rátkay* József ur és *Bezerédj* Pál urnak hozzá intézett leveléből más meggyőződésre jutnék magam is. *Miért nem teszi közzé Rátkay ur ezeket a tényeket tartalmazó leveleket. Hisz a közérdek, a melyet olyan nagyon szíven hord, ezt egyenesen megköveteli. Tölsünk tiszta bort a bohárba!*

Nagyvárad, 1899. ápril 18-án.

Tisztelettel,

Dr. Sarkadi Lajos.

A vidéki takarékpénztárak reformja.

Másfél hónapja, hogy a magyar takarékpénztárak központi jelzáloghitelbankjának kötelekébe tartozó takarékpénztárak igazgatói értekezletet tartottak, hogy miként reformálják a vidéki pénzügyi intézetek ügyét. Az értekezlet csak annyit végzett, hogy bizottságot nevezett ki a feladat megoldására, ill. egy javaslat elkészítésére. Ez a bizottság meg a megbízatását elég helytelenül *Posch* Gyulára, a magyar ipar és kereskedelmi bank igazgatójára ruházta. E javaslat különben a következőleg hangzik egyes főbb pontokban s bírálatába csak később bocsátkozunk:

I. Takarékbetéti üzlettel foglalkozó pénzügyi intézetek részvénytőkéje minimumként 100.000 forintban állapítsák meg, olyképen, hogy ebből legalább 5 százalék legyen befizetve. Kimondandó, hogy mindaddig, míg valamelyik pénzügyi intézetnek tartaléktőkéje a részvénytőke magasságát eléri, ugyanoly összeg teendő évenként a tartalékba, mint a mennyit az illető intézet részvénytőkéje 5 százalékán felül osztalékként, vagyis felülosztalékként kifizet. A részvény és tartaléktőke összegének a betétek összegéhez való arányára nézve pedig kimondatik, hogy a betétek összegei a részvény- és tartaléktőke összegének tizenötszörösét csak akkor haladhatja túl, ha ezen tizenötszörös összegben teli betétek ellenértéke pupilláris biztosítéku értékpapirokban helyeztetik el.

II. Takarékbetétek elhelyezése az illető betéti intézet részéről kizárólag a következő üzletágakban eszközölhető: a) jelzálog-kölcsönként; b) váltóleszámitolásban; c) lombard-kölcsönben; d) értékpapír-készletben. Jelzálogokban a betétek összegének legfeljebb 75%-a helyezhető el, azon további megszorítással, hogy

— Ugyan R. barátom hova gondolsz? Vörös rózsával és köpönyeg nélkül ebben az időben! Mindég csak nyalkán és mindig kalandokon! Hanem gyere fel már egy kicsit Lepréhez, zsurunk van ma nála!

R. is hevesen kapott a róza után és dühösen dobta el a virágot.

A kalandhóst terembe lépésekor frenetikus örömrivalgás fogadta. R. tekintete hirtelen végig siklott K.-án és annak elázott ruháján.

— Hát nem voltál a kapitánynál? És a te terhes vizited hol maradt? szólítja meg egymást a két jó barát. Mi hangos nevetéssel kísértük a párbeszédet.

A dalmát bor csakhamar emelkedett hangulatba hozott bennünket s bizalmassá, kedélyessé lett a társalgás. Pajzán incselkedésben sem volt hiány, főleg akkor, ha K. vagy R. nem tudta visszatartani a tüссzentést. Ilyenkor unisono harsogott a teremben: *»Egészségére!«*

A két Don Juan szeretetre méltó cimboravolt és csakhamar megértette a tréfát, melyről a fátyolt lassankint felemeltük. Éjjel után váltunk meg egymástól a legvidámabb hangulatban. Odahaza e szavakkal fogadta Károly az ő gazdait:

— En kerestem az urakat a köpönyeggel, de a otradonén sehol sem tudtam megtalálni. Sokszor megfordult az eszemben, hogy mi lesz ebben az időben az új bluzokkal és sapkákkal.

De hogy is nem gondolt az ember áprilisban az időjárással.

nyelmetlen vizit forog kérdésben. Egyébiránt szervusz! Nagyon sietek.

— Szervusz, szervusz! Jó mulatságot!

Az estszürkület beálltával két gondosan felöltözött tisztet láttak a járó-kelők a Via Dantéra befordulni. A tiszték fürkésző szemmel mérik végig az utcát, melyre homályos világosságot vet az a néhány lámpa, mely benne pislákol.

A Via Dantén volt egy ostéria (korcsma), melyet eredeti rivotton és dalmát borai miatt nagyon kedveltek a mulatni vágyók. A mi társaságunk csaknem minden héten összeverődik itt. A korcsmáros különös előzékenységéből saját emeleti szobáját bocsájtotta a rendelkezésünkre.

Itt állottunk, ebben a szobában ma is, a leeresztett gardinák (zsáluk) mögül kukuc-kálva ki az utcára. A szobában nagy vidámság uralkodott. Hogyne! Hisz elérkezett a leszámolás órája. A bosszu műve teljesen sikerült.

— No most megint K léptet el előttünk. A sárga róza csakugyan ott diszlik a mellén és dühös szemekkel néz szét maga körül — hangzott felénk az ablak mellett álló örnekek jelentése.

— Emiatt megy R. a program szerint a tulsó oldalon, vörös rózsával a gombnyilásában. Ő is csak olyan dühös arcot vág, mint a másik.

— Uraim! — vetém közbe magamat. Itt volna már az ideje őket ebből a helyzetből ki-

szabadítani. Több mint egy órája barangolnak már le s fel előttünk s bizonyára nyakig vizesekek. Szánakozzanak legalább vadonatúj bluzaikon és sapkáikon.

Némi vita támadt e szavakra, de végre is a jobb érzés kerekedett felül a bosszuállók szívében.

Bajtársaink közül ketten kardot kötöttek, köpönyeget vettek magukra és lementek az utcára.

— Ah, ah! Hát te vagy az K.? Igazán szép tőled, hogy velünk tartasz és résztveszel rendes journonkon Leprénél. De hogy vagy így köpönyeg nélkül? Facsaró viz az egész ember! Persze mindig csinosan akarunk kinézni ugy-e? Lám itt a sárgaróza is a kabátodon, oh te örökös nőhódító, te!

K. hirtelen a sárgaróza után kapott, lelépte kabátjáról s azután így szólt savanykás hangon:

— No igen, ez egyszer én is veletek akartam vacsorálni. Hallottam, hogy itt jó ételek vannak, a dalmát borokat is szeretem. Egy kicsit vizes lettem, mindjárt felmegyek. Itt vannak már a többiek?

— Hogyne, hogyne! Menj csak fel hozzájuk. Örülni fognak a látásodon.

E pillanatban a járda tulsó oldalán egy másik tiszt alakja surrant tova a lámpa mellett.

— Nemde R. barátunk ez? Szervusz R! Hangzott át a szó R.-hez olyan fenhargon, hogy annak meg kellett erre állapodnia:

az összes jelzálogkölesönök kétharmad részének olyannak kell lenni, hogy azok alapján az illető intézet által vagy olyan intézet által, melyre ezen követelések esetleg engedmény útján átruházhatók, a törvénynek megfelelő alapon záloglevelek kibocsáthatók legyenek. Az intézet által leszámitolt váltóknak legalább két jó aláírással kell ellátva lenniök, jó aláírásnak tekintetvén az, melyről az illető intézet vezetői körében köztudatu tény, hogy az aláíró a váltó összegét, ha kell, a lejáratkor készpénzzel beváltani képes. Lombard-előleg csak tőzsdei forgalom tárgyát képező értékpapírokra adható. Értékpapír-készletül kizárólag kauczióképes értékpapírok szolgálhatnak. A betétek legalább 10%-a ily értékpapírkészletben helyezendő el. A visszleszámitolást illetőleg első sorban azon kötelezettségek megállapítása czél szerű, hogy minden pénzügyi intézet mérleg szerűen mutassa ki a visszleszámitolt váltók összegét és kimondandó az, hogy a betétek és visszleszámitolt váltók együttes összege ne lehessen nagyobb az intézet vagyonának tizenötöszörösénél. A visszleszámitolt váltók összege azonban semmi körülmények közt sem haladhatja meg az intézet saját vagyonának kétszeresét.

III. Biztosítandó lévén a mérlegeknek szak szerű, minden visszaélést kizáró összeállítás és felülbizsgálása, e tekintetben a következő vezérelvek állapítandók meg: Hogy a törvény végrehajtása biztosítottassék, arra nézve részben újabb törvényhozási intézkedések, de nagy részben csak társadalmi úton elérhető erkölcsi befolyás érvényesítése lesz kívánatos oly irányban, hogy a létező törvények és szabályok korrekt végrehajtása első sorban az illető intézeteknek érdekében fekvőnek jelentkezzen. E végből e javaslat szerint a kereskedelmi törvénynek a felügyelőbizottságra vonatkozó részei alaposan reformálandók. Továbbá a kereskedelmi és iparkamara egy újabb osztálylyal szaporítandó, nevezetesen a hitelügyi osztálylyal, a mely kizárólag az azon kamara területén működő pénzügyi intézetek képviselőiből állana. A kereskedelmi és iparkamarának ezen pénzügyi osztálya lenne azon fórum, mely az illető törvény megfelelő módosítása alapján az illető kerület legjelentékenyebb takarékpénztári közlegeiből összeállítva, hivatva lenne mindazon fontos érdekeknek képviselőjére.

A javaslat még egy néhány átmeneti intézkedést tartalmaz, a melyeknek az a czélja, hogy az egyes pénzügyi intézetek a jelenlegi állapotból minden megrázkódtatás nélkül menjenek át az új viszonyokba.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Április 19. Esküdtszéki tárgyalás.

Április 23. Nemzeti Szövetség közgyűlése d. e. fél 10 órakor a városban.

Április 30. A biharmegyei Casinó közgyűlése d. u. 4 órakor.

Május 22. A régészeti és történelmi egyesület közgyűlése.

* **A kath. autonómia.** A katolikus autonómia kongresszus 27-es bizottsága Szapáry Gyula gróf elnöklete alatt a főrendiház ülés termében d. e. 10 órakor ülést tartott s elhatározta, hogy a kilenczes bizottság jelentését a holnap délutáni tárgyaláson veszik elő. Szapáry Gyula gróf elnök bejelentette, hogy úgy a kormány, mint a főpapi kar, kiket a szervezeti javaslattal szemben teendő megjegyzések tételére felszólítottak, kijelentették, hogy ezt még időelőttinek tartják.

* **Számonkérés a városnál.** Beöthy László főispán a jövő hétfőn, április 24-én számonkérés-tartást tart Nagyvárad város hivatalainál.

* **Távozó postafőtiszt.** Barbócz Kálmán postafőtiszt tiszteletére, kit a kereskedelemügyi miniszter a p-ladányi posta-távirada hivatal vezetésével bizott meg, — ma tartották karsztársai a »Zöldfa« kistermében a bucsu-estélyt. Jelen voltak: Schöpflin Ágost kir. tan. igazgató, Rutter Emil tanácsos, Szűcs József, Melcher

Károly, Zsdánszky László, Nogáll Pál, Debreczy Imre, Földessy Károly, Kakas István, Gólya Béla, Kiss István, Plhál Hugó, Grosz Márton, Weiserschutz József, Hromkovics Endre, Kutka Géza, Niederman Antal, Ghyczy Kálmán, Daday József, Egyri Rudolf, Kovács Andor, Novák György, Kádár Ödön, Sóss Jenő, Tikos Sándor, Koszta István, Glodiák Ágost, Kádár Simon, Mészáros József, Köhn Dávid, Rác Gyula, Fodor Gyula. A felköszöntők sorát Schöpflin Ágost kir. tan. nyitotta meg, bucsuztatván a távozót és üdvözölvén a helyette érkezett. Beszéltek ezután még többen. A jó ételek és italok Czeglédy Sándor vendéglős jó konyháját és pinczéjét dicsérik.

* **Uj magyar nemes.** Ó Felsege a király Máday Izidor miniszteri tanácsosi czímmel felruházott osztálytanácsosnak, valamint törvényes utódainak a »marosi« előnevet díjmentesen adományozta.

* **Ajánlat a kövezésre.** A kövezési bizottság ma április 19-én délután tart ülést, a melyen a város utcáinak kövezéséről tanácskoznak. Tegnap érkezett be a városhoz egy ajánlat Rosenfeld Elek vállalkozótól. Ajánlja, hogy a bemellékelt lapos trachit kőből készíttesse Nagyvárad városa az utakat. Az ajánlat szerint ezek a kövek s o h a s e m kopnak el. A járdákra ajánlja a 4—8 centiméter vastag, sima felületű köveket, míg az utastek és a kapubejáratokhoz 15 centiméter vastagságú négyzetes köveket ajánlja. A járdák négyzetméterjért 2 frt 80 kr-ával, a kocsutakat és bejárásokat négyzetméterenként 3 frt 50 kr-ával készíti. 3 évig jótáll és ingyen teljesít minden javítást. Kéri a városi tanácsot, hogy jelöljön ki egy járdát, ahol minta burkolatot készíten, végül pedig kéri, hogy ajánlatát már most vegye tárgyalás alá a kövezési szakbizottság.

* **A szulontai kórház.** Nagyszalonta községben vereskereszt kórházat óhajtanak felállítani s az erre vonatkozó közszégi képviselő testületi határozatot Biharmegye közgyűlése is jóváhagyta, a tervekkel együtt. A belügyminiszter értesíti a vármegyét, hogy a kórház alkalmas helyének megválasztása végett dr. Téry Ödön kir. közegészségi felügyelőt kiküldte, a kinek a közbejöttével a helyszínén fogják a kifogásolt terveket is átalakítani. Azon kérelemre, hogy a kórház nyilvános jelleggel ruháztassék fel, akkor fog a miniszter határozni, ha a kórházat megnyitják s annak felszerelése megfelel a nyilvános kórházakra előirt szabályoknak.

* **A debreczeni kath. főgymnázium ügye.** Említettük már, hogy a debreczeni róm. kath. gymnáziumnak főgymnáziummá kibővítése ügyében Debreczenben értekezletet tartottak, amelyen a miniszter kiküldötte elnökölt s dr. Schlauch Lőrincz bibornok-püspök képviselőjében Fetser Antal kanonok is részt vett. Az értekezlet első ülésén, mint értesülünk, megállapították a főgymnázium egyszer s mindenkorra szóló és évi állandó szükségletét s az erre szóló fedezetet. A tárgyalást még folytatják s megállapítják a szerződés tervezetét. Az értekezlet tagjai részére Wolafka Nándor cz. püspök diszebedet adott, melynek volt egy kiemelkedő mozzanata. Váczi János, a debreczeni r. kath. egyházközségi bizottmány világi elnöke keresetlen, egyszerű szavakkal ürítette poharát az értekezletet foglalkoztató szép eszme sikerére s beszédét azzal a csattanós kijelentéssel fejezte be, hogy a főgymnáziumra két ezer koronát ajándékozott.

* **Az olasz bodegáról.** A lapok említették, hogy a nagyvárad olasz bodegában a rendőrség a kimerésre szánt borokból mintát vett s egy mellék helyiségben marhavért foglalt le. Mint halljuk, hétfőn ismét megjelent a rendőrség a helyiségben s az összes, mintegy 26 hordóból mintákat vettek s felküldték vegyvizsgálat végett az országos borenőrző bizottsághoz. A bodega és az engedély tulajdonosa Imre Jánosné s a kimerő olasz Sangiorgio Leonardo mint üzletvezető kérte az engedélyt, a

nagyvárad kir. pénzügyigazgatóság azonban nem adta meg az engedélyt, mivel az illető nem magyar állampolgár.

* **Elhunyt tanár.** Őszinte részvétellel értesülünk a helyben állomásozó tisztikar egyik rokonszenves tagjának: Hajdu István főhadnagynak gyászáról. Édes atya: Hajdu István tanár Debreczenben 54 éves korában hirtelen meghalt. Az elhunyt derék férfi 30 évig működött mint tanár a debreczeni leánynevelő intézetben. Mint jeles tanférfi köztisztviselőben állott. Béke hamvaira!

* **Nazarénus városi tanácsos.** Id. Szabó György, Makó város tanácsosa, aki sok időn át volt községi bíró és a város egyik legtekintélyesebb embere, áttért a nazarénus vallásra. Az áttérés általános nagy feltűnést keltett.

* **Hrabovszky Lajos emléke.** Hrabovszky Lajos, a korán elhunyt, városunkban is sokáig működött poéta-hírlapíró síremlékét vasárnap leplezték le Aradon óriási közönség jelenlétében. — Hrabovszky 23 éves korában hunyt el. Míg élt hat példányban kelt el könyve, mikor meghalt egyszerre elkelt minden példány.

* **A kiszegezett felebbezés.** Érdekes ügy foglalkoztatja most Temesvár városának jogász-körét: egy ügyvéd pört indított a törvényszék ellen azért, mert április 11-én szünet volt a törvényszéken és ez most az ügyvédnek 20 frt 20 kr-ába kerül. A dolog úgy történt, hogy az ügyvéd: M. L. április 11-én akart beadni egy felebbezést, ám a törvényszék zárva találta. Mit csinált tehát? A törvényszékre alkalmazta, a mit a törvényszék a felekkel szemben szokott megtenni: két tanut hívott: Pick Ernő kereskedőt és Tóth Mihály szobamestert és e két polgár szemeláttára kiszegezte a felebbezést. Másnap aztán kereste az iktatókönyvben, de nem volt ott semmi nyoma. A felebbezésen t. i. 11 frt 65 kr. ára bélyeg is volt ragasztva, — miért is valaki érdemesnek tartotta levenni a felebbezést a szegről. — M. L. ragaszkodik hozzá, hogy ő tanuk előtt akarta beadni olyan napon a felebbezést, mely se a naptárban nincs ünneppnek jelezve, sem a munka szünetéről szóló törvényben nem fordul elő. A törvényszéknek tehát ezen a napon nem volt szabad zárva lenni s ha az elnök a hivatalokat bezáratta, viselni tartozik azt a kárt, amit ezzel a felebbezés okozott. Meg is indította ellene nyomban a keresetet a 11 frt 65 kr-ért s a felebbezési beadvány és mellékleteinek lemásolási díja fejében 9 frt 55 kr-ért. Az összesen 20 frt 20 kr-nyi összegű sommás pör tárgyalása elé nagy érdeklődéssel tekintenek.

* **A pokolban van tűz.** Hogy van-e izzó tűz, vagy nincs-e a pokolban, ez szóba került és döntésre jutott egy kaliforniai bíróság előtt. Egy iskolaigazgató elment Julia Sherwood kisasszony iskolájába, hogy megfenyítsen testileg egy gyermeket, aki őt bosszantotta. A tanítónő azonban nem engedte a növendékeit, mire az igazgató haragjában a következő kifakadásra ragadtatta magát:

— Ön éppen úgy illik egy iskolába, mintegy puszkaporos hordó a pokolba.

A tanítónő erre bepörölte az igazgatót rágalmazásért és ezer dollár kártérítést követelt. Azt állította, hogy az igazgató a kifejezéseivel egészen megfosztotta őt a kvalifikációjától, mert azok azt jelentik, hogy ő nem való iskolába. A vádlott erre azt az ellenvetést kockáztatta, hogy az tulajdonképpen ki sines mutatva, hogy a pokolban tűz van, amely kérdés fölött élénk vita indult meg. A panaszos ügyvédje végre hivatkozva az evangéliumra bebizonyította, hogy van tűz a pokolban. Az esküdtek erre az állápontra helyezkedtek s elítélték a vádlottat.

* **Tüzek.** Az este 10 óra tájban tüzet jeleztek Ujvároson. Az tűz az Ér-utczában volt a ref. templom közelében s egy faskamara égett le, mivel a gyorsan megjelent tűzoltóság a nagyobb tűzveszedelem keletkezését megakadályozta. A tüzről a lakosság alig vett tudomást. — Még egy tüzeset volt az éjjel fél 3 órakor. Diósy fatelepe égett le teljesen.

* **A sátán költője.** Olaszországnak van egy speciális poéta, kinek az a különös passziója van, hogy verseiben a sátánt magasztalja. Innét kapta meg tiszteelőnek vélt nevét: a sátán költője s ezért nevezi őt a páholy sajtója a taliának leg-

nagyobb költőjének. Ez a poeta — Carducci, — üres óráiban a bolognai egyetemen az irodalom tanára. Egy Bertesi nevű előkelő bolognai ur a napokban bement a teremben, hogy meghallgassa a sátnai költőjének előadását. De mikor a professzor észrevette, nyersen rávált, hogy hagyja el a termet, mert ő csak a hallgatóit türi meg. Bertesi föllélt és udvarias hangon azt a megjegyzést tette, hogy az egyetemi előadások nyilvánosak, tehát neki joga van ott maradni. Carducci dühösen fölgrogt és odakiáltott:

— Vagy ön takarodik ki, vagy én megyek el. Bertesi szóltanul kiment és egy szolgálval beküldte névjegyét a dühöngő költőhöz, melyre a következő sorok voltak írva:

„Azt hittem, hogy Olaszország legnagyobb költőjével állok szemben, de csalódtam, mert ön Olaszország legnagyobb parasztja.”

* **Zarándoklat négy kegyhelyre**, mint tavaly. Lordesbe, Jézus szíve kegyhelyére, Paray la Monial Franciaországban, Einsiedeln, Svájcban és Wiltenbe Tirolban. Indulás: 1899. évi július hó 6-án. Visszaérkezés: 1899. évi július hó 24-én. Utazás tartalma: 18 nap. Utirány: Budapest, Bécs, Lincz, Salzburg, München, Lindau, Zürich, Genf, Lion, Toulouse, Lourdes. Vissza: Lourdes, Cette, Lyon, Genf, Zürich, Innsbruck, Bécs, Budapest. Atak: I. osztály 245 forint, II. osztály 185 forint, III. osztály 105 forint. A megállapított utiköltségbe kilencz napi teljes ellátás is bele van értve. Jelentkezni lehet 1899. évi június hó 15-éig a budapesti II. ker. plébániahivatalban, hol részletes program is kapható Dömötör Gedeon plébános vezetésénél.

* **Betiltott német színelőadások.** Segesvárott Monory Sándor színgazgató ápril 2-ika óta tart előadásokat. Nem jó szemmel nézték ezt a szászok s elhoozták Glatz német színtársulatát, hogy a magyarral egyidejűleg előadásokat tartson. A plakátokat 3 nappal előbb már széthordták s valóságos harc folyt a jegyvásárlásért. De Monory igazgató a színészegyesület központi tanácsa útján az esetet a belügyminiszteriumhoz terjesztette s a miniszterium a német előadásokat az alispáni hivatal útján betiltatta.

* **Baltházár Varázsszínháza.** Rendkívül nagy érdeklődés nyilvánul meg a Baltházár hírneves és első magyar bűvész, escamoteur, spirítusza és hasbeszélő előadásai iránt. A művész, ki Budapest fővárosát is frappirozta csodásan finom és a sablonszerű bűvészek mutatványaitól elütő, produkcióival holnap este tartja első előadását a színházban. Előadásainak érdekességét növeli az a körülmény, hogy igen szellemes, vonzó modorban és magyar nyelven kíséri azokat. A jegyekre már igen sok előjegyzés történt Laszky Ármán és Paucker Dániel üzletében. A közönség igen jól teszi ha siet magának helyet szerezni, mert több mint bizonyos, hogy holnap nagy tolongás lesz a pénztárnál.

SZINHAZ.

Charlie néjje. A szombati előadást félannyi közönség, de nem lankadó kedv mellett megismételték tegnap a színházban a műkedvelők. Szombathy Katinka, Közlepessy Ilona, Török Olga és Balogh Erzsike egyaránt jeleskedtek szerepükben. A férfiak közül Papp János tartotta pompás játékával állandó jókedvben a közönséget, mely nem fukarkodott az elismerés jeleivel.

IRODALOM.

— **Arménia.** Magyar örmény havi szemle Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos Szongott Kristóf Április. Szamosujvár. Todorán Endre »Auróra« könyvnyomdája. 1899. Két igen érdekes cikk köti le az olvasó figyelmét az Arménia utolsó füzetében. Lusinián Guido örmény királyi herczegre vonatkozik mindkettő, aki nemrég diplomáciai jegyzéket intézett a nagyhatalmakhoz az örmények ügyében, kiknek helyzete manapság is keserves az örmény birodalomban. A füzet elő lapját a herczeg kitűnően sikerült arcképe díszíti. Dr. Molnár Antal folytatja tanulmányát. Örményország közéleté az első Bagratidák idejében. A tudós szer-

kesztő szintén közöl egy újabb részletet megjelenendő művéből: Szamosujvár város monografiája, amelyben az örmény metropolisz történetét adja elő a két Apaffy fejedelem I. Lipót és I. József királyok alatt, kik mind pártfogásukban részesítették a derék bevándorlókat 1700-ban alakult a mai Szamosujvár Verureskul püspök aegise alatt, ki valóban megérdemli, hogy Szamosujvár főterét az ő szobra ékesítse. Érdekes, hogy Szamosujvár a Rákóczy mozgalomban nem vett azaz inkább nem vehetett részt, mert mindvégig katonai őrizet alatt állott. Az érdekes cikk eredetiben is közöl néhány diplomát. Érdeklődéssel nézzünk a folytatás elé. A kisebb közlemények is megérdemlik a figyelmet. Elismeréssel adózunk a folyóirat szerkesztőjének, hogy a böjti mulatságok ellen főlemeli a szavát, idézve a nagy Mária Terézia szavait, melyekkel a párisi mulatságokba elmerült Mária Antóniát megfeddette. A kitűnő folyóiratot melegen ajánljuk.

TANUGY.

Érte-ítés. A nagyvárad Orsolya-zárdában fennálló róm. kath. tanítóképző intézet igazgatósága ezenel közli az 1898—9-iki iskolai tanév végével tartandó magán és nyilvános osztály- és tanképesítő vizsgálatok sorrendjét; és pedig:

1899. június 6-án és 7-én az I. évfolyamot látogató rendes tanulók osztályvizsgálata.
- Június 8-án vizsgálati engedéllyel bíró tanítónjelöltek magán írásbeli — és
- június 10-én magán szóbeli osztályvizsgálata.
- Június 13. és 14-én írásbeli képesítő vizsgálat.
- június 20. 21. és 22-én szóbeli és gyakorlati képesítő vizsgálat.

Megjegyeztetik, hogy ugy a magántanulók, mint a nyilvános tanulók írásbeli és szóbeli képesítő vizsgálatot egyszerre tesznek, továbbá tanképesítő vizsgálatra jelentkező tanítónjelöltek eziránti kérvényeiket: keresztlevél, III-ad évi tanfolyamról szóló osztálybizonyítvány, orvosi bizonyítvány, egy évi gyakorlati tanításuk eredményét igazoló bizonylat, erkölcsi magaviseletéről és vallási köteleik mikénti teljesítéséről tanuskodó lelkesítő bizonyítvány kíséretében legkésőbb május 15-ig fennnevezett intézet igazgatóságához adják be.

Igazságszolgáltatás.

A mai sajtótárgyalás. A nagyvárad sajtóbiróság ma nem a szokott szocialista formadény, hanem egy személyi ügy fölött fog itélni, támadt vala Major Miklós Makó város volt polgármestere s jelenleg árvaszéki elnök és Barczán Antal volt árvaszéki jegyző között.

Barczán Antal elbocsátatását Major Miklós árvaszéki ülnöknek tulajdonította s azért az »Arad és Vidéke« című Aradon megjelenő politikai napilap nyilttéri rovatában egy teljesen nyilttéri izü nyilatkozatot tett közé Major Miklósról. Elmondja e nyilatkozat, hogy Major Miklós veszekedő, izgága ember, épp oly rossz árvaszéki ülnök, mint polgármester, dákó román, okirat hamisító stb., stb.

Major Miklós ezért sajtópert indított Barczán Antal ellen. A magánvádat Hlatky Endre ügyvéd fogja emelni.

Párbajhistoria a törvényszék előtt.

Vass György gróf és Jakabffy Gyula volt nagyvárad joghallgatók jóbarátok voltak, de egy billiárd játék a biharmegyei kaszinóban felbontotta a jóbarátságot. A játékon összeszólakoztak, de nem keresték a fegyveres megoldást egészen addig, míg gróf Vass György azt nem hallotta, hogy Jakabffy Gyula azt híreszteli róla a társaságokban, hogy gyáva s nem mer tőle elégtételt kérni. Ekkor azután elküldte Jakabffyhoz segédeit Bakacs Béla dr. szolgabíró és Balás-házy Ivánt. Jakabffy Gyula segédei dr. Cziffra Kálmán és Wertheimstein Henrik.

A párbaj első vére ment br. Chappon Samu vivó termében s gróf Vass egy erős lapos vágást kapott a homlokára, Jakabffy pedig bal-kézfejjén sebesült meg.

Ezt a párbaj ügyet tárgyalta ma délelőtt a nagyvárad kir. törvényszék büntető osztálya Tassy Pál dr. elnöklete alatt. Szavazó bírák, Kepes L. Miklós és Nagy Dezső. Ügyész dr. Vámosy Mihály.

A törvényszék a párbajozó joghallgatókat 14—14 napi államfogházra ítélte.

A ítélet ellen ugy az ügyész mint a vádlottak felebbezték.

Agyonlőtt feleség.

B u d a p e s t, ápril 18.

A múlt év november 9-én, épp a déli órákban történt, hogy Éberl Antal csaposlegény háromszor rálőtt a Nagydífa-utczában egy fiatal nőre. A nő holtan esett össze, a merénylő pedig futásnak eredt, de aztán odaállt az első rendőr elé, hogy őt fogja el, mert agyonlőtte — a feleségét. Csakugyan így volt, mert Radics Borbála, kit a halálos lövések értek, csakugyan felesége volt a merénylőnek. De házasságok, mely szülőoka volt a véres esetnek, különös körülmények közt jött létre.

Éberl Antal az utczán ismerte meg Radics Borbálát s anélkül, hogy bővebben kereste volna, kicsoda is a leány, megesküdött vele. Utóbb megtudta, hogy hitvese, aki különben rögtön az esküvő után faképnél hagyta, azok közül az utczai leányok közül való, kiket a rendőrség tart számon. És Radics Borbálának csak azért volt szüksége arra, hogy főkötő alá kerüljön, mert ezzel budapesti illetőséget szerezve, nem volt többé annak a veszélynek kitéve, hogy a rendőrség eltoloncsolja. Egyébként már azért sem vonzóhatott Éberlhez különösebben, mert hisz ép ez időben Szöllösi Sándor korcsmárossal volt viszonya, akivel ezután sem szakított.

A törvényszék gyilkosság büntette miatt helyezte vád alá a merénylő férjét, ezenfelül lopás végett is, mert azt a pénzt, amelyen a revolvert vásárolta, ugy szerezte, hogy feltörte a szállásadónője szekrényét s abból pénzt és ékszereket lopott. Az ítélőtanács elé ma két bürtönör vezette Éberlt, aki különben már különféle lopásokért több évet töltött fegyházban. A tárgyaláson Czárán bíró elnökölt, a vádat Hodászy Antal kir. alügyész képviseli, védőül hivatalból dr. Mózes László ügyvédet neveztek ki. Jelen vannak mint orvosszakértők dr. Ajtai Sándor és dr. Moravcsik egyetemi professzorok is.

Miután a vádhatározat felolvasásra került, kihallgatták a vádlottat. Éberl Antal róm. kath. 27 éves, csaposlegény lopásért már nyolczadfél évi fegyházat ült. Beismeri, hogy a vád, melyet ellene emeltek, megfelel a valóznak.

Czárán elnök: Bűnösnek érzi e szerint magát?

- Igen.
- Hogy ismerkedett meg avval a [szerencsétlen Radics Borbálával?
- Kőbáznán láttam először egy sörcsarnok előtt, ahol köszöntöttük egymást.
- Mikor volt ez?
- Múlt év júniusában vagy 14 nappal azután, hogy a fegyházból kiszabadultam.
- Miért vette el feleségül?
- Ő nem árulta el, hogy milyen életet visz; azt mondta takarítón s dolgozni fog, — aztán így, ha én is dolgozom megélünk valahogy.
- Hány éves volt a leány?

— 30 éves.

— Maga nem titkolta el előle, hogy már annyi időt töltött a fegyházban?

— Mikor a házasság szóba jött, elmondtam.

Elmondja a vádlott azután, mint jött rá, hogy Radics Borbála a szeretője volt Szöllősi-nek. Vidékre ment, de aztán visszajött és szeméretetett a leánynak viszonyát. Sokat kérlette s megbocsátott neki mert szerette.

— De azzal a feltétellel — teszi hozzá Eberl — hogy szakít Szöllősiel.

— Ezután megesküdtek?

— Igen, szept. 27-én.

— Mi történt ezután?

— Azt mondta a feleségem, hogy egyelőre nekem külön kell laknom, s vett is nekem szállást a Kazinczy-utcában. Másnap meglátogattam a feleségemet, a mikor beléptem a szobájába, ép látnom kellett, miféle nővel esküdtem meg.

— Mit tett utóbb?

— Napokig faggattam az aszonyt, mondja meg az igazat, de ő tagadott s halasztgatta azt is, hogy együvé költözzünk. Szöllősiel meg szintén folytatta tovább a viszonyát.

— Maguk össze is verekedtek az utcán?

— Igen amikor egy napon nyíltan bevalott, hogy ő a rendőrség felügyelete alatt álló nőszemély.

— Szöllősiel beszélt ezután.

— Ő arrakért, hogy legyen nyugton, majd inkább ad nekem vagy 500 forintot. Azt feleltem, hogy nem akarok róla tudni, de kívánom, hogy a feleségem tisztességes utra térjen. Szöllősi erre ígérte, hogy szakít vele, s maga meg is tartotta volna az ígétét, de az asszony futkosott utána a koresmába.

Hosszan mondja most el a vádlott, mint telt el ettől fogva az idő a gyilkosság napjáig. 1898 november 9-ig. Nehány nappal előbb megfenyegettem!

— Vigyáz ennek rossz vége lesz, mert én azért vettelek el, hogy az enyém légy!

— Ha nemetszik válj el, akár rögtön! — felelte ő.

— Azután loptam, hogy a pénzen fegyvert vegyek és elpusztítsam. A nagy-diófa-utcában rálestem, s amint egy nővel jött, nem is tudom hányszor, feléje lőttem.

— Ez délben történt, de már reggel is találkoztak, ugy-e?

— Erre nem emlékszem.

— Pedig így mondta a vizsgálat alatt, hozzá téve, hogy akkor azért nem lőtt, mert sok nép járt arra s nem akartam másban kárt tenni.

— Mikor jutott először eszébe, hogy elemészti a feleségét?

— Vagy 8 nappal előbb, de csak arra gondoltam, hogy majd megkéselem, utóbb az volt eszemben, hogy mindakettőnket elemésztem.

— Mikor lopta a revolverre való pénzt?

— November 7-én feltörtem háziasszonyom szekrényét, kiloptam több ezüstpénzt s másnap, a róluk kapott hat zálogcédzulát elküldtem a rendőrségre, majd 9-én öltem meg.

— Ha csak revolverre akart pénzt szerezni, minek lopott még 16 forint pénzt s még ezüstöt is?

— Nem tudtam, hogy mibe kerül egy fegyver.

— Mit csinált a többi pénzzel?

— Nagy részét elittam azon az éjszakán.

Elnök: No, most mit szól ahhoz, hogy a vizsgálat szerint már az esküvő előtt magának megmondta ám Radics Borbála nagybátyja, hogy ki és mi az a leány?

— Nem mondta, csak annyit szolt, hogy Szöllősiel van viszonya.

— Az eset után hová ment?

— Elsiettem, de rögtön átadtam magamat a rendőrségnek.

— És maguk soha, egy perczig sem éltek úgy mint férj és feleség?

— Soha.

— Mit gondol, miért ment magához a Radics Borbála?

— Hogy így budapesti illetőségű legyen.

— Hát tudta ő, hogy maga idevaló?

— Talán ez volt amikor megismerkedtünk, a legelső kérdése.

Ezután Hodászy kir. ügyész és Mózes dr. védő intéztek a vádlotthoz, előéletére vonatkozó kérdéseket.

Budapest, ápril. 18. (Saját. tud. táv.) A törvényszék délután hozta meg az ítéletet, mely szerint *Eberl* Antal életfogytiglani fegyházra ítéltetett. Hodászy kir. ügyész kötéláltali halált kért. Az ítélet ellen úgy az elítélt mint az ügyész felebbezett.

EGYESÜLETEK.

Az olasz bodega ügye. A nagyváradai szállodások, vendéglősök, kávéosok és koreszmárosok ipartársulata tegnap kedden délután 3 órakor Czeglédy Sándor elnöke alatt tartott választmányi ülésében foglalkozott a helyi lapokban tegnap Leonardo San Giorno aláírással megjelent nyilatkozattal, melynek záradéka — habár sejtve — gyanúsítást és sértést foglal a társulat elnöke, esetleg valamelyik tagja ellen. Többek hozzászólása és Stern Hermann indítványának elfogadása után a választmány határozatilag kimondotta, hogy amennyiben a társulat magán féllé polemia nem bocsátkozhatik, a gyanúsítást egyszerűen visszautasítja és Czeglédy Sándornak, ki mint társulati elnök és a borellenőrző-bizottság hatóságilag kirendelt tagja, törvényszerűen és férfiasan tette kötelességét, eljárását helyeselve teljes bizalmat és köszönetet szavaz. Ezzel kapcsolatban, miután Leonardo San Giorgio említett nyilatkozatában maga is beismeri, hogy Imre Jánosnak nem üzletvezetője, hanem olasz bodega-tulajdonos, a választmány megbizta és felkérte Dési Géza dr. jogtanácsost, hogy a szóban levő italmérségi engedély bevonása iránt tegyen a m. kir. pénzügyigazgatóságához feljelentést. Sarkadi Ignác titkárt pedig arra kérték fel, hogy a választmány határozatáról a helybeli lapokat értesítse.

REGÉNY-CSARNOK.

ARANYLAKODALOM.

Irta: Mándoky Sándor.

8.

Hosszu három napig tart e rémes öldöklés és midőn a *Déva* felől érkező honvédsereg hírére a gyáva Axentye és Prodan kerekelt oldának. — Nagy-Enyed már csak füstölő romhalom, melynek kormos omladéka között az ártatlanul legyilkoltak iszonyuan megcsontított hulláinak kiontott vértengere — boszuért kiált az igazságos Istenhez. — — —

Takács Béla és ifju hitvese Maros-Vásárhelyen, anyai nagybátyjok — Balogh Mózes szenátor uram családjának szerető körében veszik a lesújtó hirt Nagy-Enyed felégetése és szülei kegyetlen lemészároltatásáról.

Keserű könyek és szivettépő fájdalom az ő mézes napjaik első gyönyörűsége, — mérhetlen gyász, mondhatlan veszteség szerelmes szívök első gyönyörűsége, — mérhetlen gyász, mondhatlan veszteség szerelmes sziveik első osztályrésze.

Bem apó Kolozsvár elfoglalása után feltartóztatlanul nyomul győzelmes hadával az ő kedves székelyei felé. — *Puelmer* seregével először január 17-én *Gálfalvánál* találkozik és heves tusa után megveri és *Madgyesen*

tulra szalasztja. — Két nap mulva már *Maros-Vásárhelyre* vonul be, hol a fegyverre kelt polgárság kitörő lelkesedéssel fogadja a diadalmos vezért s a vele érkező *Pelófit*, a szent szabadság mártírdalnokát és csapatosan esküszik fel a szűz Máriás lobogók alá

Az általános lelkesedés láza és a jogos boszuálás érzete Takács Bélát is elragadja és minekutánna szerelmes Anikóját Baloghék védő gondjaira bízta, — felölti a dicsőséges honvéd ruhát és már január 21-én *Nagy-Szebennél* át is esik a tüzkeresztje.

Bem megtudva, hogy az osztrák sereg Medgyesről Szebenbe húzódott; — egy napi pihenő után a város elfoglalására indul. — De a vezér most az egyszer elszámította magát, mert vakmerő vállalata nem sikerült. — Maroknyi seregével majd a város szivéig hatol. — Dacára a dermesztő hidegnek, vitéz honvédek kora reggeltől késő estig szakadatlanul verekednek a tulnyomó ellenséggel, mely védett állásaiban gyilkos kastács és puskatüzzel fogadja támadásait. — Bem a rajongott vezér folyton csapatai között lovagol. Hadségéideit oldala mellől sodorják el az osztrákok ágyugolyói, melyek őt — hála az égnek! — elkerülik. Rettenthetlen bátorságával újabb és újabb támadásra tüzei fiait; de végre is a csapatok kifáradnak és mire *Czecc* segélyhada elkésve megérkezik, a bekerített honvédsereg megingott. — Ekkor Bem beszünteti a tüzelést, riadót fuvat és szuronyrohammal tör utat magának a felgyújtott város lobogó utcáin keresztül. — A visszavonulás minden nagyobb veszteség nélkül sikerül és Bem tüzésége és huszárainak fedezete mellett, — tisztos távolban tartva magától üldözöit, — csak lépésről-lépésre hátrál, folytonos kárt okozva az osztrákok hátsoraiban. *Nagy-Jelyknél* már beéri és megállítja megszaladt gyalogságát, — csapatait összeszedi és *Szelindeknél január 24-én* az üldöző *Puchner* tábornokot alaposan elpáholja.

A szelindeki győzelem után, — másnap Takács Béla egy osztrák zászló hősi elfoglalásával a tisztis bojtot szerezte meg magának; — Bem kétfelé osztja seregét s mig egy részét, *Dévára* küldi, hogy ott várja be a majd a segély csapatok megérkezését, addig ő alig harmindezer gyalog és lovassal és 24 ágyúval *Vizaknál* sáncolja el magát.

A szelindeki kudarczért duló-fuló Puchnes generális, az oláh felkelőkkel tizenötezer főre szaporodott hatalmas hadával és 30 ágyújával, — február 4-én reggel 8 órakor támadja meg a nálánál hatszorta kisebb magyar sereget, mely egész déli 11 óráig, nemesak hadállásait tartja meg, de ennek tüzelésével összezavarja és megbontja a császári csapatok támadó harc-vonalát. Bem látva a kedvező alkalmat, szuronyrohamra küldi vakmerő honvédek. De Puchner és észreveszi a reázduló veszedelmet és összes tartalékát is mozgósítva, egész erejével veti magát a maroknyi magyarságra, mely a minden oldalról reá özönlő ellenségrohama láttára megáll, majd hátrálni kezd s végre is futásnak ered.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A nemes-ócsai mandátum.

Budapest, ápril 18. (Saj. tud. táv.) A nemes-ócsai választás ügyében a bíráló bizottság délután negyedfélőrai tanácskozás után határozatot hozott, melyet holnap fognak kihirdetni. Félhivatalos jelentés szerint a vizsgálatot valószínűleg elrendelik.

A ezári pár látogatása Rómában.

Budapest, ápril. 17. (Saj. tud. táv.) Mint Szt. Pétervárról sürgönyzik, a pétervári tengerészeti parancsnokság már kiadta rendeletét, hogy több nagy hadihajóból kombinált hajóraj a nyáron az olasz vidékre menjen. Mind ez előjátéka a *czári pár római látogatásának*.

Vilma királynő külföldön.

Amsterdam. ápril 18. (Saj. tud. táv.) Vilma királynő anyjával ma este Lipburgba (Badweiler) mellett utazott. Magy. Táv. Ir.

Az olasz kir. pár üdvözlése.

Róma, ápril 18. (Saját tud. táv.) Currie angol nagykövet degli Aianci öbölbe utazott, hogy az olasz királyi párt üdvözölje.

A szultán és a montenegrói házasság.

Konstantinápoly, ápril. 18. (Saját tud. táv.) A szultán Daniló trónörökös eljegyzése alkalmából megleghangu szavakban gratulált Miklós montenegrói fejedelemnek.

Politikai párt a borhamisítók ellen.

Budapest, ápril 18. (Saj. tud. táv.) Az Ugron párt a jövő hét keddjén tartja meg alakuló gyűlését, melyen 12 képviselő jött meg megjelenését. A párt programja erélyes ellenzéki akció, legelőbb a borhamisítások ellen.

Az osztrák állanvasutak osztaléka.

Budapest, április 18. (Saját tud. táv.) Az osztrák állanvasutak osztaléka a közölt mérlegszerint 31 frank.

André.

Budapest, ápril 18. (Saját tud. táv.) Martin Krasznójarszkból táviratozott Stockholmába, hogy Taigán nevű szibériai őserdőben volt. Az utak járhatatlanok. Tunguzokra nem akadt. Az Andréról szóló jelentés egy Jakoble nevű miveletlen bányatulajdonos tréfája volt.

A spanyolországi választások.

Madrid, ápr. 18. A madridi választások végleges eredménye most már ismeretes. Megválasztottak öt konzervatív és három szabadlevű jelöltet. (Magy. Táv. Ir.)

Madrid, ápr. 18. A választások eredménye a következő: Megválasztották Silvelának 108 hívét, Polaviejának 33 hívét, 30 ultramontánt, 18 Tetuanpártit, 86 szabadlevűt, 30 Gamazopártit, 15 republikánust, 5 romero-pártit és 4 karlistát. Az új kamara e szerint nagyon heterogén lesz. Castelar a hivatalosan kihirdetett választási eredmény szerint Murciában megbukott. (Magy. Táv. Ir.)

Madrid, ápr. 18. A tortosai zavargások alkalmával két embert megöltek és többeket megsebesítettek. (Magy. Táv. Ir.)

A Dreyfus-ügy.

Páris, április 18. A »Figaro« mai számában folytatja Picquart vallomásának a közlését Picquart az »Eclair« 1896. december 14-iki közleményéről beszélt és azt mondta, hogy ez a közlemény egy vezérkari tisztól származhatik. Picquart ellenséges indulatot vett észre Gonse tábornokon, amikor Esterházyra vonatkozó gyanuját vele közölte. Gonse visszautasította azt az ajánlatát, hogy házmozgást tartsanak Esterházynál. Egy ügynök, aki megnézte azt a lakást, mikor kiadó volt, Drumontnak két névjegyet hozta el onnan és azt jelentette, hogy a kandallók tele voltak elégetett papirossal, de semmiféle nyomot nem talált. A bordereaunak a

»Matin«-ban való közlése nagyon felizgatta Esterházyt. Picquart észre vette, hogy egyszer Boisdeffre tábornokkal való beszélgetése közben Henry hamisítványiban talált kifejezések fordultak elő. Azt hiszi, hogy Boisdeffre ennek a beszélgetésnek a tartalmát ismételte Henry előtt. A míg ő, Picquart, volt a tudósító irodának a főnöke, nem érkezett Dreyfusra vonatkozó okirat a miniszteriumba. A mult év december 1-én való kihallgatása alkalmával azt mondta, hogy Henry és Gonse között egyetértésnek kellett lennie, mert különben Henry hamisítványai nem kerülhettek volna a miniszteriumba. Picquart igyekszik ezt az egyetértést bebizonyítani, azután rámutat a Henry és Gribelin vallomásában foglalt ellenmondásokra Leblo látogatása tárgyában és azt igyekszik bebizonyítani, hogy Dreyfus nem volt az egyetlen ember, akinek tudomása lehetett a bordereauban foglalt közleményekről, majd azt bizonyítja, hogy a bordereaunak nem Dreyfus a szerzője és eléggé megokoltnak mondja azt a föltevést, hogy a bordereau szerzője csak tűzértiszt lehetett. (Magy. Táv. Ir.)

Páris, április 18. Néhány lap azt a hirt regisztrálja, hogy Mazeau semmitőszéki elnök a semmitőszék tárgyalásainak megkezdését, amikor főloivassák Ballot-Beaupré előadói jelentését, csak április 26-ra vagy 27-re tűzte ki. Az ítélet meg lesz május 2-ika vagyis a kamarák összeülésének napja előtt. (Magy. Táv. Ir.)

Páris, április 18. (Saját tud. táv.) A semmitőszék egyesült tanácsai holnap ülést tartanak, hogy a revizióra vonatkozó különféle kérdéseket megvizsgálják.

Török zarándokok

Konstantinápoly, ápril 18. (S. t. t.) Eddig 30.843 zarándok ment át Dsedden. Több zarándok nem is jön. Tegnapelőtt 5 ember halt meg pestisben.

KÖZGAZDASÁG.**Felhívás**

Biharmegye kizgazdaközösségéhez és községi előljáróságokhoz.

Egyesületünk a földmivelésügyi miniszter ur Ónagyméltósága engedélyezése folytán a f. évben is rendez egy tanulmányi kirándulást Mezőhegyesre az állami ménes birtok megsejtelésére, — a kiránduláson éppen úgy, mint a mult évben csak a kizgazdák vehetnek részt.

A tanulmányi kirándulás ideje még nincsen ugyan megállapítva, de valószínű, hogy az junius hóban lesz megtartva, mit későbbben közhírr fogunk tenni.

A kirándulás alkalmával Mezőhegyesen a kizgazdák élelmezését és elszállásolását a ménesbirtok igazgatósága ingyen teljesíti, a kizgazdák vasuti költségeit pedig Nagyváradról Mezőhegyesre és vissza az állam fedezi s így a kiránduláson résztvevő kizgazdáknak csak az oda és vissza utazásnál az élelmezésükről kell gondoskodniuk.

Felhívjuk ennél fogva a t. községi előljárókat, hogy ezen tanulmányi kirándulást községükben tegyék sürgősen közhírré s a kirándulásra jelentkezőket egyesületünk titkári hivatalához (Nagy Sándor utca Eleméri ház) mielőbb, de legkésőbb e hó 27-ig jelentsek be annál is inkább, miután a későbbben jelentkezőket figyelembe nem vehetjük.

A jelentkezőknél kérjük a községi előljáróságokat figyelemmel lenni arra, akik a t. folyamán egyesületünk által rendezett népies

szak-előadásokat hallgatták, előnyben részesüljenek; továbbá azon körülményekre is, hogy a kiránduláson csak 80 kizgazda vehet részt s így egy községből nagyobb számú jelentkezést nem fogadhatunk el.

A mult év folyamán rendezett tanulmányi kiránduláson részt vett községek ezen kirándulásból ki vannak zárva.

Nagyvárad, 1899 ápril hó 16.

Szabó József,

biharmegyei gazd. egyeslet elnöke.

Nagyváradai hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1899. április hó 18-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 8.80—9.10. Kétszeres buza 7.50—7.70. Rozs 7.30—7.60. Arpa 5.50—5.80. Zab 5.40—5.60. Tengeri: 4.30—4.50. Borsó 14.—. Lenese 17.—. Bab 6.70. Köleskása 11.50. Burgonya 2.40. 100 kiló lángliszt 16.—, zsemlyeliszt 15.—, fehérkenyér liszt 14.—, barnakenyér liszt 13.—, széna fuvarral 2.20, szalma 2.60 Szalonna 62.—, 6 kiló zsup-szalma —08, 150 dkg alom-szalma —03. 1 köbm. bükkfa 3.20, tölgyfa 3.20, cserfa 3.35. 100 kiló marhahús 48.—. Öntött gyertya 46.—. Lámpaolaj 46.—. 1 liter ó-bor —50. Uj-bor —44. Pálinka —32, Szilva pálinka —80. Szesz 95.—. 1 mm. kőso 10.70. nyers fagyú 24.—. olvaszt. fagyú 32.—, szappan 25.—, birka gyapju —, magyar gyapju —, Egy hektoliter ó-bor 34.—, új bor 26.—, mész 1.20, kemény faszén 1.70, puha faszén 1.50, kendermag 12.50. köles 6.—, repce —, dió 18.—, mogyoró —, aszalt szilva 17.—. Egy kilogramm savanyu káposzta 10, szalonna 66, sertéshús 52, juh-hús 32, veres hagyma 8, fog-hagyma 28, bors 1.—, paprika 1.20, barnakenyér 12. Egy liter kőolaj 20. 1 mm. bükköny —, 1 mm. luczernamag —. 1 mm. lóhere —, 1 mm. burgondi —.

Forgalmi kimutatás 1899. évi április 18-ról Tiszta buza körülbelül 450 hltr, kétszeres buza 120 hltr, rozs 250 hltr, arpa 100 hltr. zab 140 hltr, tengeri 400 hltr, burgonya 850 hltr. Lábás jószágok: Hizott sertés mintegy 68 drb, félhizott 75, sovány 130, süldő 200, malac: 500, hizott marha 10, jármás ökör 330, fejős tehén 220, borju 250, bivaly 2, juh és kecske 350, ló 384.

Marha ártáblázat 1899. április 18-ról. Egy pár első rendű jármás ökör 300—330, egy pár másodrendű jármás ökör 240—285, egy pár harmadrendű jármás ökör 120—215, 1 drbfejős tehén 55—100. 1 drb.vágó ökör 250 kgr. 65—86. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 45—65, 1 drb. veres borju 10—17, 1 drb. fél éves borju 16—24, 1 drb. egy éves borju 22—34, két éves borju 33—57. 1 drb hizott sertés 44—75, 1 pár fél éves 18—22. 1 pár egy éves sertés 30—46, 1 pár két éves sertés 50—95, egy drb igás ló 50—95, 1 pár ökörbőr 16—21, 1 pár tehénbőr 12—16, 1 pár borju bőr 5—8, 1 pár lóbőr 6—10.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. április 18-án.

Magyar aranyjáradék 4%	119.70
Magyar koronajáradék	97.30
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4/10%	121.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2/10%	101.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	120.75
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	96.75
Italmérsi jog megváltási kötvény	100.40
Horvát-szlavón földterhermentési kötvény	96.75
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	163.25
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	138.35
Osztrák járadék papirban	100.60
Osztrák járadék ezüstben	100.40
Osztrák járadék aranyban	120.—
Osztrák korona járadék	100.50
Osztrák államsorsjegyek	139.50
Osztrák magyar bankrészevény	925.—
Magyar hitelbankrészevény	384.25
Osztrák hitelintézeti részevény	369.75
Osztrák-magyar állanvasuti részevény	363.20
20 frankos arany (Napoleon d'or)	358.60
Németbirodalmi márka	58.45
London vista	120.70
Párisi vista	47.85
20 márkás arany	11.80

A szorokozásért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

a nagyvárad szinkörben
1899. ÁPRILIS 20-án CSÜTÖRTÖKÖN
Nagy megnyitó előadás
a páratlan balthazár

magyar-amerikai csodás bűvész
bámulatos új spiritista bűvészeti és hasbeszélő előadást rendez.

A fényes Budapesten nagy feltűnést keltő gazdag műsorból különösen kiemelendők:

A Csodás szekrény,
vagy öregeknek fiatalokká átváltoztatása.

GÜL BABA

élő rózsabokrokra névesztése.

Balthazár

a közönség szeméi előtt nyílt színpadon valódi rózsabokrokat természet, melyeknek virágaival a n. é. közönség hölgyeinek kedveskedik.

A nemzetek egyesülése
nagy látványos mutatvány.

DELEJES KEZELÉS.

Balthazár delejessé lesz és ily állapotban asztalokkal, székekkel, kalapokkal, stb. bámulatos dolgokat végez.

CARMEN TAMBURINJA

ritka csodálatos művelet.

Hasbeszélés műemberekkel

Balthazár éppen ezen magas művészetével a műemberekből álló családját látszólag élökké varázsolja a szemlélő elé.

BUDAPESTEN NAGY FELTŰNÉST keltő
SPIRITISTA MUTATVÁNYOK

a szellemek kabinetje

nagy meglepetések a SPIRITISTA terén és a dus gazdag fényes műsor.

Helyárak: Alsó páholy 4 frt. Felső páholy 3 frt. Támlásszék I—VIII. sorig 1 frt, IX—XI sorig 80 kr. Zártzék I. II. és III. 60 kr. Első emelet I. sor 50 kr. II. sortól 40 kr. Földszinti állóhely 40 kr. Katona- és diákjegy a földszinten 30 kr. Közép karzat 30 kr. Oldal karzat 20 kr.

Kezdet 8 órakor.

Jegyek előre válthatók Laszky Ármin Főutcai és Pauker Dániel urak könyvkereskedéseiben.

Pserhofer J.-féle

„Vértisztító-Pilulák“

előbb „ÁLTALÁNOS PILULÁK“

Joggal megérdemlik utóbbi nevüket, mert tény, hogy nagyon sok betegség van, melyben e pilulák kitűnő hatása bebizonyítható. Évtizedek óta örvendenek e pilulák a legnagyobb elterjedésnek és kevés család van, a hol e kitűnő háziszert hiányozna. Mint háziszert sok orvos ajánlotta már és ajánlja, különösen mindezen bajok ellen, melyek: az epeömlés, májbajok, bélgyengülés, székrekedés, rossz emésztés, szélzsorulás, vértelenség, hámrhoidok (aranyér), stb. Vértisztító hatásánál fogva különösen jó hatása van a vérszegénységnek is és az ebből származó bajoknál mint: sápadtság, ideges főfájás és a többiek. E vértisztító pilulák fájdalom nélkül hatnak, úgy hogy a leggyengébb szervezetűek, gyermekek is minden aggodalom nélkül használhatják. E „vértisztító pilulák“ egyedül és mint valódiak Pserhofer J. gyógyszerüzében kaphatók: „zum gold. Reichsapfel“ J. Pserhofer, Singerstrasse Nr. 15. Wien és egy doboz 15 db pilulával csak 21 kr o. é. Hat doboz 1 frt 5 kr. A pénz előzetes beküldése esetén portómentesen küldve hat doboz 1 frt 25 kr, 3 csomag (18 doboz) 3 frt 35 kr. 4 csomag 4 frt 40 kr. 5 csomag 5 frt 20 kr. 10 csomag 9 frt 20 kr. Egy csomagnál kevesebb nem küldetik. NB. Nagy elterjedtségük miatt e pilulákat különböző név alatt és alakban hamisítják: tehát kéretik kizárólag Pserhofer J. „vértisztító pilulát“ kérni, mert csak azok a valódiak, melyek használati utasítása Pserhofer J. névvel vannak ellátva, és minden egyes csomag tetején vörös betűkkel ezen név látható. Azon számtalan köszönő iratok közül, melyeket e pilulák használói a legkülönfélébb és legsúlyosabb betegségeik elmúlása után hozzánk intéztek, csak néhányat említnék fel azon megjegyzéssel, hogy a kik használták, másoknak is ajánlják.

Köln, 1893. április 30.
Igen tisztelt Pserhofer ur!
Legyen olyan jó, küldjön ismét utánvétellel 15 csomagot az ön felülmúlhatatlan vértisztító piluláiból. Együttal hálás köszönetem fejezem ki önnök csodálatos piluláért.
Tisztelettel
Pawlistik Ferencz, Lindenthal.

Urasche, Flödnik mellett, 1887. szept. 12.

Igen tisztelt uram!
Isten akarta, hogy az ön pilulái kezemhez jussanak s ebből kifolyólag irhatom önnök a következőket: Gyermekegységben levén meghűltem, úgy, hogy dolgaimat többé keptelen voltam végezni s bi-tosan meghaltam volna, ha az ön csodálatos pilulái nem mentettek volna meg. Isten ezerszeres áldása legyen ezért önön. Tudom, hogy az ön pilulái tökéletesen helyre állítják egészségem, hogy másoknak is visszaadják az egészséget.
Knifcz Teréz.

Bécsújhely, 1887. decz. 9.
Nagyon tisztelt uram!
Forró köszönetet mondok önnök 60 éves nagynéném nevében, ki öt évig chronikus gyomorhajban és vízkórásban szenvedett. Az élet már igazán kin volt rá nézve és már azt hitte, hogy vége van. Véletlenül kapott egy csomagot, az ön kitűnő vértisztító-piluláiból és hosszabb használat után ez meggyógyította.
Tisztelettel
Weinzettel József.

Eichengrabramt, Gföhl 1889. márcz. 27.

Tisztelt uram!
Mivel teljesen meg vagyok elégedve az ön piluláival, ismételve kérek 4 csomagot az ön igazán hasznos és kitűnő piluláiból. Nem

tudom eléggé kifejezni legnagyobb elismerésemet a pilulák jósága miatt. És ezeket a hol csak tehetem, ajánlani fogom a legmelegebben minden szenvedőnek. S ezennel felhatalmazom önt, hogy ezen köszönet-nyilvánításomat bárki előtt kinyitvánthassa.
Teljes tisztelettel
Hahn Ignác.

Gotschdorf, Kolbach mellett, oszt. Szilézia, 1886. okt. 8.

Tisztelt uram!
Legszívesebben kérem, hogy nekem Általános vértisztító labdacsaiból egy 6 dobozból álló csomagot küldjön. Csak csodálatos piluláinak köszönhetem, hogy gyomorhajomtól, mely öt évet át kínzott megszabadultam. Soha sem fogom nélkülözni ezen pilulákat s egyúttal mélyen tisztelt uraságnak melg köszönetem fejezem ki.
Legmélyebb tisztelettel
Zwickli Anna.

Bernhardi alpesi növény-liquor, W. O. Bernhard. Bregenz Z. Egy üveg ára 2 frt 60 kr., egy fél üveg 1 frt 40 kr., egy negyed üveg 70 kr.

Amerikai köszvénykenőcs legjobb szer minden köszvényes és csuzos bajoknál: gerinczagy bántalmaknál, inszagatóság Ischias, migrán, nervozus fogfájás, főfájás, fűlszagatóság stb. Egy tégely 1 frt 20 kr.

Pserhofer J. angol csodabalsama 1 üveggel 50 kr.

Fagyás ellen balsam, évek óta ismeretes, mint legbiztosabb szer mindennemű fagyás ellen épen úgy mint rég sebeket stb. 1 tégely 40 kr. Bérmentve 65 kr.

Stoll Kola-Braeparatuma kitűnő erősítő gyomor és izom számára.

Kola Elixir vagy bor, 1 liter 3 frt, fél liter 1 frt 60 kr., egy negyed liter 85 kr.

Pserhofer J. Golva-Balsam, nélkülözhetetlen szer a vastag nyak ellen. 1 üveggel 46 kr. Bérmentve 65 kr.

Ezen itt említett szereken kívül még az összes osztrák és magyar újságokban hirdetett bel- és külföldi orvosi specialitások raktáron tartatnak és a raktáron nem levő szerekről felszólításra kész séggel és legelőször gondoskodva lesz.

A szállítás postán leggyorsabban lesz eszközölve a pénz előleges beküldése mellett. Nagyobb megrendelések utánvétel mellett is.

Pserhofer J. gyógyszerüzete «zum. gold. Reichsapfel», Bécs, I. Singerstrasse 15.

Egyedül csak azon pilulák valódiak, melyeknek használati utasítása Pserhofer J. névalírásával van ellátva és a melynek minden csomagja tetején, ugyan ezen név vörös írással látható.

Védve bélyeg- és mintajegygyel. Utánzás szigorúan büntetve!